
Multikulturní výchova

Multikulturní výchova

Multikulturní výchova

Multicultural Education

Interkulturelle Erziehung:

- je relativně nový pedagogický pojem (fenomén), který teprve začátkem 90. let minulého století vstoupil do České republiky. I přesto, že je již dnes multikulturní výchova (dále již jen MKV) akceptována v RVP pro základní a gymnaziální vzdělávání, je MKV stále málo terminologicky ukotvená a ujasněná. Její uplatňování ve školství je problematické a složité.

Terminologická nejednoznačnost

- ❑ **Multikulturní** znamená pouze koexistenci alespoň dvou kultur (resp. sociokulturních skupin, minorit a majorit) vedle sebe, ale neimplikuje jejich vzájemné vztahy. Z tohoto pohledu je již dnes každá společnost, každý stát, multikulturní.
- ❑ Oproti tomu termín **interkulturní** (lat. inter = mezi) zahrnuje mezikulturní vzájemnost, vzájemné interakce a vztahy odlišných sociokulturních skupin.
- ❑ MKV je termín užívaný v aktuální školské legislativě

Proč multikulturní výchova?

- ❑ V dnešní době se stále častěji setkávají lidé různých národů, ras a etnického založení.
- ❑ Setkáváme se s imigranty (přistěhovalci), uprchlíky (ti, kteří žádají o ochranu a utíkají ze své země).
- ❑ Imigrační a národnostně menšinové politiky cílových zemí sdílí shodný primární cíl – zabránění etnickým konfliktům a destabilizaci země.
- ❑ Setkáváme se i s jinými skupinami než jen s etnicky odlišnými, svět se stává složitějším.
- ❑ Proto je důležité zavedení multikulturní výchovy pro žáky základních a středních škol s cílem naučit se vzájemnému respektu a toleranci k novým kulturám a přispět tak k vzájemnému kulturnímu obohacování

Teoretický základ MKV

- ❑ *Etnologie* – teoretické poznatky o etnických skupinách
- ❑ *Kulturní antropologie* – rozdíly mezi kulturními zvyklostmi různých národů
- ❑ *Sociologie (ethnociologie)* – poznatky o postavení národnostních menšin
- ❑ *Etnolingvistika* – vztahy mezi jazykem a národnostními menšinami
- ❑ *Etnopedagogika* – se zabývá zkoumáním etnických (kulturních) faktorů, jež působí v edukačních procesech probíhajících ve školním, rodinném a jiném prostředí
- ❑ *Interkulturní psychologie* - popisuje a srovnává vlastnosti a procesy lidské psychiky v závislosti na kulturních faktorech založených v odlišnostech etnik, národů, rasových, náboženských či jazykových skupin
- ❑ *Historie* – ukazuje na vznik a vztahy etnických a náboženských skupin

Cíle MKV

- ▣ Naučit se porozumět lidem s odlišností a vytvářet prostor pro tolerantní a vstřícné soužití s nimi.
- ▣ MKV chápeme jako výchovu k životu v existující multikulturní společnosti, která je etnicky, kulturně a sociálně variabilní.

Metody MKV

- ❑ dodržování zdvořilosti (slušnosti)
  - ❑ dodržování efektivní komunikace
  - ❑ dodržování smysluplné diskuse
  - ❑ dodržování konstruktivní spolupráce
  - ❑ dodržování kritického myšlení
  - ❑ dodržování interaktivního přístupu
-
- ❑ Žák a student musí mít možnost aktivně si utvářet postoje, trénovat dovednosti a schopnosti, pracovat s informacemi.

Kultura

- ❑ V širším pojetí znamená kultura všechno, co vytváří lidská civilizace.
- ❑ V užším pojetí: je pojem kultura vztahován k projevům chování lidí - tedy kulturou určitého společenství.

- ❑ Základní charakteristiky kultury:
  - * Kultura je **integrovaná**
  - * Kultura je **adaptivní**
  - * Kultura je **negenetická, naučitelná**
  - * Kultura je **sdílená**
  - * Kultura je **symbolická**
  - * Kultura je **specificky lidská**

Pozor!!!

- ❑ V České republice se vyskytuje nesprávná tendence zužovat obsah MKV na romskou menšinu, popř. na menšiny etnické (národnostní).
- ❑ Témata MKV jsou i o jiné subkultury!!!
- ❑ Subkultura je společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky (hodnotami, symboly, chováním, zvyky, vzhledem) uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří.

Kulturní odlišnosti

- *Kulturní odlišnosti* = odlišnost jazyků, ras, etnik národů i náboženství
- *Projevem kulturní odlišnosti* je komunikace mezi lidmi, problém práce v týmu s rozdílným etnickým složením, uznávání různých hodnot, postoje, předsudky, výchovný styl v rodině, psychologický problém imigrantů zařadit se do nové společnosti
- Viz. výzkum Geerta Hofstede

Postoje

- Relativně stálé tendence k jednání
- Jsou naučené
- Mají pozitivní či negativní zaměření
- Odrážejí osobní naladění (mám/nemám rád/a, líbí/nelíbí se mi)

Dělení postojů

- ▣ Přesvědčení, názor
- ▣ Mínění
- ▣ Předsudky
- ▣ Víra

Utváření postojů

- ▣ Vlivem životních zkušeností
- ▣ Informovanost
- ▣ Napodobování postojů
- ▣ Racionální a iracionální hodnocení

Literatura

- ❑ GULOVÁ, Lenka – ŠTĚPAŘOVÁ, Ema: Multikulturní výchova v teorii a praxi. Brno: MSD, spol. s r.o., 2004. ISBN 80-86633-14-4.
- ❑ ŠIŠKOVÁ, T.: Výchova k toleranci a proti rasismu. Praha: Portál, s.r.o., 1998. ISBN. 80-7178-285-8.
- ❑ ADLER, A.: Psychologie dětí. Praha: Práh, 1995.
- ❑ DRÁBEK, Ivan.: Stručný úvod do etiky. Ostrava: Scholaforum, 1997. ISBN 80-86058-70-0.
- ❑ PRŮCHA, J: Multikulturní výchova. Praha: ISV, 2001. ISBN 80-85866-72-2.
- ❑ ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6